

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 10Co/100/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5317204402
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 01. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Róbert Urban
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2021:5317204402.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Róberta Urbana a sudcov JUDr. Amálie Paulerovej a JUDr. Erika Vargu, v právnej veci žalobkyne T. W., nar. X.XX.XXXX, bytom I. XXXX, právne zastúpenej advokátom JUDr. Petrom Vachanom, LL.M., so sídlom U., N. K. XXXX/X, proti žalovanému Poštová banka, a.s., so sídlom Bratislava, Dvořákovo nábrežie 4, IČO: 31 340 890, právne zastúpenému Advokátska kancelária RELEVANS, s.r.o., so sídlom Bratislava, Dvořákovo nábrežie 8A, o určenie neprijateľných zmluvných podmienok a iné, na základe odvolania žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Čadca č. k. 10C/26/2017-127 zo dňa 28. februára 2020 takto

rozhodol:

Rozsudok okresného súdu **p o t v r d z u j e**.

Strany **n e m a j ú** nárok na náhradu trov aktuálneho odvolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom (v súdnej veci v poradí druhým) okresný súd určil, že dohoda o zrážkach zo mzdy č. 0521461484 zo dňa 12.3.2015 je neplatná. Východiskovo konštatoval spotrebiteľský charakter zmluvného vzťahu/sporu medzi žalobkyňou a žalovaným. Zároveň uviedol (prioritne s odkazom na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 Cdo 127/2017 z 28.2.2019), že žaloba, ktorou sa spotrebiteľ domáha vyslovenia/určenia neprijateľných zmluvných podmienok, nie je určovacou žalobou v zmysle § 137 ods. 1 písm. c/ CSP; preto nie je potrebné tvrdiť a preukazovať naliehavý právny záujem.
2. Okresný súd uzavrel, že dokazovanie potvrdilo nesporný skutkový stav - dňa 12.3.2015 došlo medzi žalobkyňou a žalovaným k uzavretiu zmluvy o úvere č. 0521461484, predmetom ktorej bolo poskytnutie finančných prostriedkov vo výške 20.000 eur, pričom žalovaná sa zaviazala uhradiť žalovanému 108 splátok po 304 eur mesačne (požičaná suma + úroky a poplatky) a dňa 10.3.2017 požiadal žalovaný zamestnávateľa žalobkyne o realizáciu mesačných splátok (zrážok) po 279 eur zo mzdy žalobkyne.
3. Okresný súd vyslovil, že dohoda o zrážkach zo mzdy zo dňa 12.3.2015 nemá charakter individuálne dojedanej zmluvnej podmienky, ktorej obsah by žalobkyňa „mohla prípadne ovplyvniť“. Nadväzne takéto dojednanie nesmie spôsobovať značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Uvedené - v zmysle záverov okresného súdu - nie je v súdom prípade splnené, ide teda o neprijateľnú a tým neplatnú zmluvnú podmienku spotrebiteľskej zmluvy.
4. Neprijateľnými zmluvnými podmienkami sú - okrem iných - ustanovenia, ktoré požadujú od spotrebiteľa, ktorý nesplnil svoj záväzok, aby zaplatil neprímerane vysokú sumu ako sankciu spojenú s neplnením jeho záväzku (§ 53 ods. 4 písm. k/ Obč. zák.), alebo ktoré oprávňujú dodávateľa rozhodnúť o tom, že jeho plnenie je v súlade so zmluvou, alebo ktoré priznávajú právo zmluvu vykladať iba dodávateľovi (§ 53 ods. 4 písm. o/ Obč. zák.). Okresný súd konštatoval, že posudzovaná dohoda o zrážkach zo mzdy umožňuje obísť uvedené neprijateľné zmluvné podmienky, keďže iba na základe jej predloženia zamestnávateľovi a oznámenia výšky dlhu podľa vlastného uváženia dodávateľa je zamestnávateľ povinný vykonávať zrážky zo mzdy žalobkyne bez toho, aby žalovaným požadovaná

pohľadávka „prešla“ súdnym prieskumom jej oprávnenosti. Následne je možné, že v rámci takto uplatnenej pohľadávky (vyčíslenej priamo žalovaným) sa môžu „ocitnúť“ aj nároky, ktoré sú sporné. To znamená, že žalovaný/dodávateľ vlastne sám „meritórne rozhodne“ o celkovej výške dlhu žalobkyne/spotrebiteľa. Výkon zrážok zo mzdy je tak súkromným procesom nepodliehajúcim nijakej kontrole primeranosti, pri ktorom je žalobkyňa vystavená neprímeranému konaniu zo strany dodávateľa.

5. V konkrétnostiach súdnej veci okresný súd uviedol, že suma 20.000 eur v bode I. dohody o zrážkach zo mzdy bola uvedená len v súvislosti s označením poskytnutia úveru na základe žiadosti o poskytnutie úveru. V zmysle označeného bodu dohody sa však zabezpečenie výslovne vzťahuje aj na (nijako bližšie nešpecifikované) úroky, úroky z omeškania, poplatky a náklady banky spojené s uplatnením pohľadávky; čiže vymedzenie zabezpečovanej pohľadávky je neurčité. Okresný súd mal tiež za to, že žalobkyňa bola ešte predtým, ako jej bol úver poskytnutý, resp. ešte pred vznikom zmluvy o úvere, „nútená uzatvoriť“ dohodu o zrážkach zo mzdy.

6. O trovách konania rozhodol tak, že žiadna zo strán nemá nárok na ich náhradu (v odôvodnení uvádza odlišné - hoci významovo totožné - znenie výroku; pozn. odvolacieho súdu), keď konštatoval 50%-ný neúspech každej zo sporových strán.

7. Proti tomuto rozsudku podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalovaný, ktorý sa domáhal jeho zmeny tak, že žaloba bude zamietnutá aj v tejto časti. Poukazoval na to, že inštitút dohody o zrážkach zo mzdy je legitímnym zabezpečovacím prostriedkom a takáto dohoda, ktorá je v zákone výslovne predpokladaná, nemôže byť „sama osebe bez ďalšieho“ v rozpore so zákonom. Zároveň uviedol, že „ak neexistuje riziko vymoženého nezákonného či nečestného plnenia, možno s obídenním súdneho procesu siahnuť na majetok dlžníka“; čo platí aj vo vzťahu k spotrebiteľovi. Značnú nerovnováhu pre dlžníka preto nespôsobuje ani fakt, že veriteľ môže dohodu o zrážkach zo mzdy uplatniť v podstate priamo, bez súdneho rozhodnutia (konštatované napr. aj v rozhodnutí Krajského súdu v Trnave sp. zn. 10Co/5/2018).

8. Odvolateľ doplnil, že dohoda o zrážkach zo mzdy bola uzatvorená na samostatnom dokumente, z ktorého tiež vyplýva, že je riadne špecifikovaná a uvedená zabezpečovaná pohľadávka. Rovnako je uvedená výška maximálnej mesačnej zrážky a sú taktiež riadne vymedzené dôsledky uzavretia dohody o zrážkach zo mzdy. S odkazom na súdnu prax tvrdil, že označenie sumy, ktorej sa zabezpečenie týka, je v dohode o zrážkach zo mzdy dostatočne určité a zrozumiteľné. Z bodu 2.3 dohody o zrážkach žiadnym spôsobom nevyplýva, že by v nej bolo uvedené čokoľvek, čo by zakladalo právo žalovaného na vykonanie mesačnej zrážky v sume vyššej než 304 eur. Namietal, že okresný súd svoje opačné konštatovanie „neodôvodnil žiadnym právne relevantným výkladom pre tento konkrétny prípad; jeho závery sú všeobecné“.

9. Odvolateľ odkazoval i na rozhodnutie Okresného súdu Žilina sp. zn. 17Csp/15/2016, v zmysle ktorého „ak by žalobkyňa bola názoru, že žalovaný sa zrážkami z jej mzdy bezdôvodne obohacuje, mohla podať žalobu o vydanie bezdôvodného obohatenia, kde by súd prejudiciálne riešil platnosť úverových zmlúv a dohôd o zrážkach zo mzdy“. Zdôraznil, že zo žiadneho ustanovenia zmluvy o úvere či obchodných podmienok žiadnym spôsobom nevyplýva, že by dohoda o zrážkach zo mzdy bola podmienkou uzavretia zmluvy o úvere a poskytnutia úveru.

10. Žalobkyňa zostala v odvolacom konaní nečinná.

11. Krajský súd, ako súd odvolací, vec preskúmal v rozsahu a z dôvodov vymedzených v odvolaní (§ 379 a § 380 ods. 1 CSP) a bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. 1 a contrario v spojení s § 219 ods. 3 CSP) rozsudok okresného súdu potvrdil podľa § 387 ods. 1 CSP.

12. Odvolacia argumentácia žalovaného je vo svojom východisku sčasti zavádzajúca, keďže sa snaží vyvolať zdanie zákonnosti jeho postupu zdôrazňovaním faktu, že právny inštitút, ktorý využil - dohoda o zrážkach zo mzdy - je zákonom upravený/povolený. Akceptovanie dôsledkov tohto prístupu by viedlo až k absurdnému záveru, že akákoľvek uzatvorená zmluva je platná (resp. je v súlade so zákonom), pokiaľ ju zákon pripúšťa/ predpokladá a upravuje; čo samozrejme neobstojí. Každá jednotlivá zmluva musí byť podrobená prieskumu z hľadiska toho, či v konkrétnych okolnostiach jej uzatvorenia nedošlo k naplneniu zákonom stanovených podmienok pre vyslovenie jej neprijateľnosti/neplatnosti; čo sa osobitne vzťahuje na spotrebiteľské právne vzťahy, ktorým je jednoznačne i posudzovaný vzťah žalobkyne a žalovaného.

13. Sám odvolateľ navyše poukazuje na to, že legitímnosť dohody o zrážkach zo mzdy (a tým obídenním súdneho procesu pri siahnutí na majetok dlžníka) je podmienená tým, že „neexistuje riziko vymoženého nezákonného či nečestného plnenia“. Práve túto súvislosť okresný súd (určujúco) vyhodnocoval.

14. Tendencia odvolateľa „prispôsobovať“ si odôvodnenie napadnutého rozsudku potrebám vlastnej odvolacej argumentácie je zrejmä i vo vzťahu k záveru okresného súdu o neurčitosti (výšky) pohľadávky, ktorá má byť dohodou o zrážkach zo mzdy zabezpečená. Odvolateľ len veľmi všeobecne tvrdí dostatočnosť označenia sumy, ktorej sa zabezpečenie týka a osobitne zdôrazňuje maximálnu mesačnú zrážku 304 eur (zhodnú s výškou mesačnej splátky úveru), ktorá nemohla byť zrážkami zo mzdy prekročená.

15. Okresný súd však predmetný čiastkový záver vystaval na iných východiskách a úvahách - poukázal na to, že suma 20.000 eur v bode I. (správne v bode II., 2.1 - pozn. odvolacieho súdu) dohody o zrážkach zo mzdy bola uvedená len v súvislosti s označením poskytnutého úveru a v zmysle dotknutého bodu dohody sa zabezpečenie výslovne vzťahuje aj na (nijako bližšie nešpecifikované) úroky, úroky z omeškania, poplatky a náklady banky spojené s uplatnením pohľadávky. Práve uvedené je - v spojitosti s poukazom na neprijateľné zmluvné podmienky definované v § 53 ods. 4 písm. k/ a o/ Obč. zák. - podstatou neurčitosti a tým aj reálne možnej svojvôle dodávateľa pri vymedzení rozsahu plnenia, ktoré by bolo uspokojované zrážkami zo mzdy bez (obídením) súdneho prieskumu/posúdenia jeho opodstatnenosti.

16. Predmetný konkrétny (a v bode 19. odôvodnenia napadnutého rozsudku i dostatočne vysvetlený) záver okresného súdu žalovaný relevantným spôsobom nespochybnil. Z hľadiska toho, že základným dôvodom kvalifikovania dohody o zrážkach zo mzdy za neprijateľné (a teda neplatné) zmluvné dojednanie bola obava, že by súčasťou dodávateľom uplatňovaných zrážok mohli byť sporné nároky (predovšetkým neprimerané sankcie za porušenie zmluvných povinností spotrebiteľom) bez súdneho prieskumu, je právne irelevantným odvolateľovo zdôrazňovanie maximálnej výšky mesačnej zrážky zo mzdy. Obmedzenie výšky mesačnej zrážky totiž nijakým spôsobom nelimituje dodávateľa v uplatňovaní/vymáhaní neodôvodnených, resp. minimálne sporných nárokov. Problematickou teda nie je výška mesačnej zrážky, ale celková výška pohľadávky, ktorá by mala byť uspokojovaná. Táto nie je v zmysle predmetnej dohody o zrážkach zo mzdy dostatočne vyčíslená, resp., špecifikovaná (osobitne pokiaľ ide o úroky, úroky z omeškania, poplatky a náklady banky/žalovaného), a teda nie je (nijako) limitovaná. Vyjadrené slovami samotného odvolateľa, ide presne o to, že tu existuje riziko vymożenia nezákonného či nečestného plnenia.

17. Hoci odvolateľovi možno dať za pravdu, že závery rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 Cdo 127/2017 z 28.2.2019 sú v judikatúre skôr minoritné, dané konštatovanie v súdnej veci nie je osobitnejšie významné. Naliehavosť právneho záujmu v zmysle § 137 písm. c/ CSP žalobkyne na požadovanom určení bola totiž dostatočne osvedčená nariadením neodkladného opatrenia v prebiehajúcom konaní uznesením okresného súdu č. k. 10C/26/2017-15 z 6.7.2017. Ním bolo - okrem iného - žalovanému uložené, aby sa až do právoplatného skončenia konania vo veci samej zdržal akéhokoľvek použitia spornej dohody o zrážkach zo mzdy. Dotknuté časové vymedzenie - „len“ do právoplatného skončenia konania vo veci samej - súčasne podmieňuje nutnosť meritorneho rozhodnutia, (až) ktoré rozhodnutie je spôsobilé odstrániť stav právnej neistoty medzi stranami v dotknutej zásadnej otázke.

18. Využitie žaloby o neplatnosť/neprijateľnosť spornej dohody korešponduje aj s preventívnym charakterom určovacej žaloby (podporeným tiež spomínaným nariadeným neodkladným opatrením). Je neúčelné, ba až kontraproduktívne čakať na vykonanie zrážok zo mzdy žalobkyne podľa vôle žalovaného a až následne požadovať v súdnom spore vydanie (prípadného) bezdôvodného obohatenia. Takýto prístup rozhodne nezodpovedá náležitej ochrane spotrebiteľa, ako hodnotíte postavenej na roveň iných hodnôt verejného poriadku.

19. Bezpredmetným je odkazovanie odvolateľa na závery rozhodnutí iných súdov (Krajského súdu v Trnave a Okresného súdu Žilina) v obdobných veciach, lebo tieto nie sú pre konajúce súdy záväzné (§ 193, eventuálne § 391 ods. 2 a § 455 CSP). Odhliadnuc od toho, že podľa vedomostí odvolacieho súdu predmetné rozhodnutia reprezentujú skôr minoritné názory súdnej praxe (v obvode tunajšieho odvolacieho súdu určite), nepredstavujú ani ustálenú rozhodovaciu prax najvyšších súdnych autorít v zmysle článku 2 ods. 2 CSP. Zároveň v rozoberanej súvislosti je podstatné, že okresný súd (čiastočne i v spojení s dôvodmi tohto - odvolacieho - rozhodnutia, keďže konanie v I. a II. inštancii tvorí jeden celok) dostatočne zdôvodnil/vysvetlil svoj právny názor, t.j. argumentačne sa s riešením predmetnej právnej otázky plnohodnotne vyrovnal, preto nekonal v rozpore s princípom právnej istoty (bližšie napr. rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Cdo 144/2014 z 13.5.2014).

20. Nakoľko vecná správnosť rozsudku okresného súdu je dostatočne daná na základe doteraz vyslovených konštatovaní, krajský súd sa z dôvodu procesnej ekonomie nezaoberal ďalšou časťou odvolacej argumentácie žalovaného; vzťahujúcou sa predovšetkým k ne/podmienu uzatvoreniu zmluvy o úvere uzatvorením dohody o zrážkach zo mzdy. Nad bezprostredný rámec odvolacieho prieskumu v tejto spojitosti krajský súd dodáva, že dotknuté závery okresného súdu majú viac konštatčný charakter, ako povahu záverov vyplývajúcich z konkrétnych ustálených skutkových zistení.

21. Žalovaný síce odvolaním napadol rozsudok okresného súdu v celom rozsahu, ale vo vzťahu k výroku o trovách prvoinštančného konania nevymedzil žiadnu konkrétnu námietku. Nadväzne, potvrdenie posudzovaného rozhodnutia v meritórnej časti, od ktorej je výrok o trovách konania priamo závislý, podmieňuje vecnú správnosť aj dotknutého výroku o nároku na náhradu trov. Len na okraj krajský súd dopĺňa, že okresný súd primerane aplikoval zásadu pomerného úspechu v spore; osobitne eventualitu vyslovenia, že žiadna zo strán nemá právo na náhradu trov konania.

22. O trovách aktuálneho odvolacieho konania rozhodol krajský súd podľa § 255 ods. 1 v spojení s 396 ods. 1 CSP tak, že strany nemajú nárok na ich náhradu. Žalovaný nebol v tomto štádiu konania úspešný, preto nemá nárok na náhradu jeho trov. Naproti tomu žalobkyni žiadne trovy konania v súvislosti s terajším odvolacím prieskumom nevznikli (§ 251 CSP). Takéto „jednoetapové“ rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania zodpovedá aj východiskám a záverom ustálenej rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít (bližšie napr. rozhodnutie publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR pod R 72/2018).

23. Toto rozhodnutie odvolacieho súdu bolo prijaté hlasovaním v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku je prípustné dovolanie z dôvodov vymedzených v § 420 a § 421 CSP. Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané, v lehote dvoch mesiacov od doručenia tohto rozhodnutia na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde.

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom a dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom. Táto povinnosť neplatí v prípadoch vymedzených v § 429 ods. 2 CSP.